Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

20 декември 2017 година * [i]

„Преюдициално запитване — Свобода на установяване и свободно движение на работници — Членове 45 ДФЕС и 49 ДФЕС — Взаимно признаване на дипломи, удостоверения и други официални документи за професионална квалификация в областта на медицината — Директиви 75/363/ЕИО и 93/16/ЕИО — Възнаграждение на обучаващи се лекари специалисти“

По дело C-419/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale di Bolzano (Районен съд Болцано, Италия) с акт от 15 юли 2016 г., постъпил в Съда на 28 юли 2016 г., в рамките на производство по дело

Sabine Simma Federspiel

срещу

Provincia autonoma di Bolzano,

Equitalia Nord SpA,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състава, J. Malenovský, M. Safjan (докладчик), D. Šváby и M. Vilaras, съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

секретар: R. Schiano, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 15 юни 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Simma Federspiel, от F. Dagostin и S. Fassa, avvocati,

– за Provincia autonoma di Bolzano, от J. A. Walther von Herbstenburg, Rechtsanwalt,

– за Европейската комисия, от H. Støvlbæk, M. Kellerbauer и L. Malferrari, в качеството на представители,

* Език на производството: италиански.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 13 септември 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, параграф 1, буква в) от Директива 75/363/ЕИО на Съвета от 16 юни 1975 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно дейността на лекарите (ОВ L 167, 1975 г., стр. 14), изменена с Директива 82/76/ЕИО на Съвета от 26 януари 1982 г. (ОВ L 43, 1982 г., стр. 21, наричана по-нататък „Директива 75/363“), както и на член 45 ДФЕС.

2 Запитването е подадено в рамките на съдебен спор между г-жа Sabine Simma Federspiel, от една страна, и Provincia autonoma di Bolzano (автономна провинция Болцано, Италия) и Equitalia Nord SpA, от друга, по повод на актовете, с които провинцията задължава г-жа Simma Federspiel да възстанови част от стипендията за специализация, ведно със законните лихви, получена за участието ѝ в редовна форма на обучение за придобиване на медицинска специалност по неврология и психиатрия в друга държава членка, различна от Италианската република.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 75/363

3 Член 2, параграф 1 от Директива 75/363 предвижда:

„Държавите членки следят за това, обучението за придобиване на дипломи, удостоверения и други официални документи за професионална квалификация „лекар-специалист“ да отговаря най-малко на следните условия:

а) да предполага успешно завършен шестгодишен курс на теоретично и практическо обучение в рамките на цикъла на обучение, посочен в член 1;

б) да включва теоретично и практическо обучение;

в) да е извършено при редовна форма на обучение и под контрола на компетентните органи или организации, съобразно точка 1 от Приложението;

г) да е извършено в университетски център, в университетска болница или, при необходимост, в здравно заведение, акредитирано за тази цел от компетентните органи и организации;

д) да включва личното участие на лекаря, кандидатстващ за специалност в дейността и отговорностите на съответните звена“.

4 Приложението към тази директива, озаглавено „Характеристики на редовната форма на обучение и на задочната форма на обучение на лекарите специалисти“, гласи в точка 1, озаглавена „Редовна форма на обучение на лекари специалисти“:

„Това обучение се провежда на специализирани работни места, признати от компетентните органи.

То изисква участие във всички медицински дейности на департамента, в който се извършва обучението, включително и в дежурствата, така че специализантът да посвети на това практическо и теоретично обучение цялата си професионална дейност в течение на цялата стандартна работна седмица и през цялата година, съгласно определените от компетентните органи условия. За тази дейност, следователно, се полага подходящо възнаграждение.

[…]“.

Директива 93/16

5 Директива 75/363 е отменена на 15 април 1993 г. с Директива 93/16/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно улесняване свободното движение на лекарите и взаимното признаване на техните дипломи, удостоверения и други официални документи за професионална квалификация (ОВ L 165, 1993 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 139). Последната е отменена с Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, 2005 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 3), считано от 20 октомври 2007 г.

6 Дял III от Директива 93/16, озаглавен „Координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно лекарските дейности“, включва член 24, който предвижда в параграф 1:

„Държавите членки следят за това, обучението за придобиване на дипломи, удостоверения и други официални документи за професионална квалификация „лекар-специалист“ да отговаря най-малко на следните условия:

а) да предполага успешно завършен шестгодишен курс на теоретично и практическо обучение в рамките на цикъла на обучение, посочен в член 23 […];

б) да включва теоретично и практическо обучение;

в) да е извършено при редовна форма на обучение и под контрола на компетентните органи или организации, съобразно точка 1 на Приложение I;

г) да е извършено в университетски център, в университетска болница или, при необходимост, в здравно заведение, акредитирано за тази цел от компетентните органи и организации;

д) да включва личното участие на лекаря, кандидатстващ за специалност в дейността и отговорностите на съответните звена“.

7 Приложение I към Директива 93/16, озаглавено „Характеристики на редовната форма на обучение и на задочната форма на обучение на лекарите специалисти, посочени в член 24, параграф 1, буква в) и в член 25“, гласи в точка 1, озаглавена „Редовна форма на обучение на лекарите специалисти“:

„Това обучение се провежда на специализирани работни места, признати от компетентните органи.

То изисква участие във всички медицински дейности на департамента, в който се извършва обучението, включително и в дежурствата, така че специализантът да посвети на това практическо и теоретично обучение цялата си професионална дейност в течение на цялата стандартна работна седмица и през цялата година, съгласно определените от компетентните органи условия. За тази дейност, следователно, се полага подходящо възнаграждение.

[…]“.

Италианското право

8 Член 1 от Legge provinciale n.1 — Formazione di medici specialisti (Провинциален закон № 1 за обучението на лекарите специалисти) от 3 януари 1986 г. (BU n° 2 от 14 януари 1986 г., наричан по-нататък „Провинциален закон № 1/86“), гласи:

„1. Тъй като в [автономна провинция] Болцано няма възможност за придобиване на медицински специалности, компетентният министър на правителството на провинцията има право […] да сключва с италиански университети и с компетентните съгласно австрийското право австрийски публични органи специални споразумения за създаването на допълнителни места за обучение за придобиване на медицинска специалност, като все пак се вземе предвид действащата държавна и провинциална правна уредба.

В споразумението по предходния параграф, сключено с австрийските публични органи, може да се предвиди, че [автономна провинция Болцано] ще изплаща евентуално на тези публични органи сума, която не надвишава максималния размер на средствата, предвидени в […] член 3, когато те плащат съответно възнаграждение на специализанта“.

9 Член 7 от Провинциален закон № 1/86 гласи:

„1. [Лекарите] стипендианти […] трябва да поемат задължение да работят в системата на общественото здравеопазване на [автономна провинция] Болцано за период, който ще бъде определен от Giunta provinciale (правителството на провинцията) по нормативен път. Този срок не може да бъде по-кратък от 5 години и трябва да се изпълни в рамките на период от време, който се определя в същия правилник.

2. В случай на пълно или частично неизпълнение на задължението по предходния параграф трябва да се възстанови част от стипендията за специализация или от финансовата помощ ведно със законните лихви. Частта, която подлежи на възстановяване, се определя с решение на изпълнителната власт на провинцията въз основа на правилник и не може да надвишава 70 % от предоставените средства, съответно от финансовата помощ“.

10 Decreto del presidente della Giunta provinciale n° 6/1988 (декрет на председателя на правителството на провинцията) от 29 март 1988 г., предвижда:

„1. [Лекарите —] бенефициери на стипендии за специализация или на финансова помощ, [посочени в Провинциален закон № 1/86,] се задължават да работят 5 години в системата на общественото здравеопазване на [автономна провинция] Болцано, включително въз основа на договор, в срок от 10 години след датата на придобиване на специалност или на приключване на обучението.

2. Предоставянето на стипендии и парични помощи е обусловено от представянето на изрична декларация от заинтересованото лице […], съдържаща поемане на задължение за спазване на условието в параграф 1.

3. Бенефициерите са длъжни:

a) да върнат до 70 % от общата сума на стипендията или на финансовата помощ в случай на пълно неизпълнение на задължението по параграф 1;

b) да върнат до 14 % от общата сума на предоставените стипендии или на финансовата помощ за всяка година или част от година от повече от шест месеца, през която не са полагали труд, но не повече от пет години в случай на частично неизпълнение на задължението.

[…]

5. Не е налице неизпълнение на задължението по параграф 1, когато заинтересованото лице докаже, че е подало молба за назначаване в системата на общественото здравеопазване на [автономна провинция Болцано] и след като е участвало в съответните конкурси, е било счетено за подходящо или е било включено в списък на класирани за сключване на договори кандидати, а след това не е било поканено да започне работа в тази служба.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

11 Г-жа Simma Federspiel е италианска гражданка, която от 1992 г. до 2000 г. е преминала редовна форма на обучение за придобиване на медицинска специалност по неврология и психиатрия, предоставяно от университетската клиника в Инсбрук (Австрия), и която е получавала през този период стипендия за обучение от автономна провинция Болцано на основание член 1 от Провинциален закон № 1/86. До 31 юли 2000 г. тя е живяла в Болцано. След тази дата живее в Брегенц (Австрия), където упражнява лекарската си професия.

12 Получаването на тази стипендия е обусловено от поемането на задължение от г-жа Simma Federspiel да работи в системата за обществено здравеопазване на автономна провинция Болцано за срок от пет години в рамките на периода от десет години, считано от придобиването на специалността, или, при пълно неизпълнение на това задължение — да възстанови до 70 %, а в случай на частично неизпълнение — до 14 % от размера на годишната стипендия или за частта от годината, надхвърляща шест месеца, в която услугата не е предоставяна. Г-жа Simma Federspiel е подписала изрична декларация в този смисъл на 21 декември 1992 г.

13 От акта за преюдициално запитване е видно, че автономна провинция Болцано е изплатила на университетската клиника в Инсбрук посочената стипендия в съответствие с подписаното с провинция Тирол (Австрия) споразумение. Тази университетска клиника впоследствие е

извършвала плащания в полза на г-жа Simma Federspiel. Запитващата юрисдикция констатира, че липсват данни последната да е получавала други плащания за упражнявана по време на специализацията ѝ дейност.

14 С писмо от 20 февруари 2013 г. автономна провинция Болцано кани г-жа Simma Federspiel да ѝ представи или удостоверение за извършвана работа в системата на обществено здравеопазване на провинцията, или доказателство, че е подала молба за работа в тази система и е участвала успешно в съответните конкурси или е била включена в списъците с резерви, без обаче впоследствие да е била поканена да заеме съответното работно място.

15 В отговор на това писмо г-жа Simma Federspiel уведомява автономна провинция Болцано, че не е упражнявала дейност в провинцията след придобиването на специалността си.

16 При тези условия с декрет от 5 август 2013 г. провинцията я задължава да възстанови 70 % от размера на получената стипендия, а именно сумата 68 515,24 EUR, ведно със законните лихви в размер на 51 418,63 EUR, или общо 119 933,87 EUR.

17 Г-жа Simma Federspiel сезира Tribunale di Bolzano (Районен съд Болцано, Италия) с искане за отмяна на актовете, с които автономна провинция Болцано я задължава да възстанови посочената сума. В подкрепа на жалбата си тя оспорва законосъобразността на Провинциален закон № 1/86, въз основа на който тези актове са приети.

18 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че уреденото в законодателството на провинцията задължение за възстановяване на 70 % от сумата на получената стипендия, ведно със законните лихви, ангажира на практика съответните лекари да възстановят сума, надвишаваща значително сумата, която им е била предоставена като стипендия.

19 Освен това запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съвместимостта на предвидения от тази правна уредба режим с правото на Съюза, и по-специално с член 45 ДФЕС, доколкото посочената правна уредба има за последица да разубеди лекарите специалисти да напускат своята държава членка на произход с цел да се установят и да упражняват професионална дейност в друга държава членка.

20 Тъй като счита, че за разрешаването на висящия пред него спор е необходимо тълкуване на правото на Съюза, Tribunale di Bolzano (Районен съд Болцано) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 2, параграф 1, буква в) от Директива [75/363] и приложението към нея да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна разпоредба като приложимата в главното производство, която обуславя изплащането на възнаграждението за лекари специализанти от представянето на декларация за поемане на задължение от лекаря, получател на възнаграждението, да работи най-малко пет години в системата на общественото здравеопазване на автономна провинция Болцано в рамките на период от десет години след датата на придобиване на специалност, и която в случай на пълно неизпълнение на това задължение изрично разрешава на автономна провинция Болцано — образувание, което финансира възнаграждението — да получи обратно сума в размер до 70 % от предоставените средства, ведно със законните лихви, начислявани от момента, в който административният орган е изплатил отделните вноски?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос: допуска ли принципът на свободно движение на работници, установен с член 45 ДФЕС, национална правна разпоредба като приложимата в главното производство, която обуславя изплащането на възнаграждението за лекари специализанти от представянето на декларация за поемане на задължение от лекаря, получател на възнаграждението, да работи най-малко пет години в системата на

обществено здравеопазване на автономна провинция Болцано в рамките на период от десет години след датата на придобиване на специалност, и която в случай на пълно неизпълнение на това задължение изрично разрешава на автономна провинция Болцано — образувание, което финансира възнаграждението — да получи обратно сума в размер до 70 % от предоставените средства, ведно със законните лихви, начислявани от момента, в който административният орган е изплатил отделните вноски?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

21 С първия си въпрос запитващата юрисдикция пита, накратко, дали член 2, параграф 1, буква в) от Директива 75/363 и приложението към нея трябва да се тълкуват в смисъл, че се не допускат правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, по силата на която получаването на национална стипендия, предназначена да финансира обучение, предоставяно в друга държава членка, водещо до получаването на медицинска специалност, е подчинено на условието лекарят — получател на стипендията, да упражнява професионалната си дейност в тази държава членка за срок от пет години в рамките на периода от десет години след приключването на специализацията или да възстанови до 70 % от сумата на получената стипендия, ведно със законните лихви.

22 Като начало следва да се отбележи, че по делото в главното производство обучението на г-жа Simma Federspiel за придобиване на медицинска специалност по невропсихиатрия, предоставено от университетската клиника в Инсбрук, е започнало през 1992 г. и е завършило през 2000 г. Следователно към делото главното производство до 15 април 1993 г. се прилагат разпоредбите на Директива 75/363, когато влиза в сила отмяната на тази директива с Директива 93/16, след което се прилагат разпоредбите на последната.

23 Що се отнася до Директива 75/363, тя предвижда в член 2, параграф 1, буква в), че обучението, водещо до придобиване на диплома, удостоверение или друг документ за лекар специалист, трябва да се осъществява в редовна форма и под контрола на компетентните органи или организация, съгласно точка 1 от приложението към тази директива. Съгласно посочената точка това обучение се осъществява на длъжности, които са съответно заплатени.

24 Текстовете на член 24, параграф 1, буква в) от Директива 93/16 и на точка 1 от приложение I са сходни с посочения в предходната точка.

25 В това отношение следва да се отбележи, че посочените разпоредби предвиждат задължение за заплащане на периодите на обучение на лекари специалисти, за да се предотврати евентуално снижаване на качеството на обучението в резултат на упражняване на частно на професионална дейност (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 1999 г., Carbonari и др., C-131/97, EU:C:1999:98, т. 40).

26 Несъмнено това задължение само по себе си е безусловно, както и достатъчно точно (решение от 25 февруари 1999 г., Carbonari и др., C-131/97, EU:C:1999:98, т. 44) и изцяло свързано със спазването на условията за обучение на лекари специалисти (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 1999 г., Carbonari и др., C-131/97, EU:C:1999:98, т. 41).

27 Макар да е вярно, че лекарите, които са в процес на обучение, имат право на възнаграждение (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 1999 г., Carbonari и др., C-131/97, EU:C:1999:98, т. 42), изглежда, че разглежданото по делото в главното производство условие не засяга съответното задължение за заплащане на възнаграждение, което впрочем съгласно практиката

на Съда не е безусловно, що се отнася до размера му (решение от 25 февруари 1999 г., Carbonari и др., C-131/97, EU:C:1999:98, т. 47), нито следователно спазването на условията за обучение на лекари специалисти.

28 В това отношение е важно да се припомни, че г-жа Simma Federspiel е получавала през периода на специализацията си възнаграждение, което освен това всички страни, представили писмени бележки по настоящото дело, включително и г-жа Simma Federspiel, са съгласни, че е достатъчно за получаване на образованието от последната.

29 Така, разглежданото в главното дело условие се проявява след края на периода на специализацията на лекарите специалисти, без да засяга условията за обучението им, и е чуждо на отношенията между последните и държавата членка, предоставяща обучението.

30 Следователно в такъв контекст член 2, параграф 1, буква в) от Директива 75/363 и член 24, параграф 1, буква в) от Директива 93/16 не могат да бъдат тълкувани като възпрепятстващи съществуването на условие като разглежданото в главното производство.

31 Предвид изложените по-горе съображения, на първия въпрос следва да се отговори, че член 2, параграф 1, буква в) от Директива 75/363, както и член 24, параграф 1, буква в) от Директива 93/16 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, по силата на която предоставянето на национална стипендия, предназначена да финансира обучение в друга държава членка, водещо до придобиването на медицинска специалност, е обусловено от изискването лекарят стипендиант да упражнява професионалната си дейност в тази първа държава членка за срок от пет години в рамките периода от десет години след приключването на специализацията или да възстанови получената стипендия в размер до 70 %, ведно със законните лихви.

По втория въпрос

32 С втория си въпрос запитващата юрисдикция пита, накратко, дали член 45 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, съгласно която получаването на национална стипендия, предназначена да финансира обучение, предоставяно в друга държава членка, водещо до придобиването на медицинска специалност, е подчинено на условието лекарят стипендиант да упражнява професионалната си дейност в първата държава членка за срок от пет години в течение на периода от десет години след края на специализацията или да възстанови сума в размер на до 70 % от получената стипендия, ведно със законните лихви.

33 Като начало е важно да се припомни, че съгласно член 168, параграф 7 ДФЕС в тълкуването му, дадено в практиката на Съда, правото на Съюза не засяга правомощието на държавите членки да приемат разпоредби, предназначени да организират здравните услуги. При упражняването на това правомощие обаче държавите членки трябва да спазват правото на Съюза, и по-конкретно разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно основните свободи, които забраняват на държавите членки да въвеждат или да запазват необосновани ограничения за упражняването на тези свободи в областта на здравните грижи (вж. в този смисъл решение от 21 септември 2017 г., Malta Dental Technologists Association и Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, т. 54 и цитираната съдебна практика).

34 В това отношение разглежданата в главното производство национална правна уредба не прави никакво разграничение в зависимост от това дали дейността, упражнявана от лекаря, получател на съответната стипендия в държава членка, различна от Италианската република, трябва да бъде квалифициран за работа по трудово правоотношение. Освен това нито актът за преюдициално запитване, нито делото, с което разполага Съдът, позволяват да се определи дали

г-жа Simma Federspiel упражнява лекарската си професия в Австрия по трудово правоотношение или в рамките на свободна професия и следователно дали спорът се отнася до положение, което се урежда от свободното движение на работници, уредено в член 45 ДФЕС, или от свободата на установяване, предвидена в член 49 ДФЕС. Следователно правна уредба като разглежданата в главното производство трябва да бъде разглеждана в светлината както на член 45 ДФЕС, така и на член 49 ДФЕС.

35 Съгласно постоянната практика на Съда всички разпоредби на Договора, свързани със свободното движение на хора, имат за цел да улеснят гражданите на Съюза при упражняването на професионална дейност от какъвто и да е характер на територията на Съюза и не допускат мерки, които биха могли да поставят в по-неблагоприятно положение тези граждани, когато искат да упражняват дейност на територията на държава членка, различна от тяхната държава членка на произход. В този контекст гражданите на държавите членки разполагат в частност с произтичащо пряко от Договора право да напускат своята държава членка на произход, за да отидат на територията на друга държава членка, както и да пребивават там с цел упражняване на дейност. В резултат на това член 45 ДФЕС изключва възможността за прилагане на каквато и да е национална мярка, която може да затрудни или да направи по-малко привлекателно упражняването от гражданите на Съюза на основните свободи, гарантирани от този член (решение от 18 юли 2017 г., Erzberger, C-566/15, EU:C:2017:562, т. 33 и цитираната съдебна практика). Същото се отнася и за ограниченията на свободата на установяване, предвидена в член 49 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 5 декември 2013 г., Venturini и др., C-159/12—C-161/12, EU:C:2013:791, т. 30 и от 5 април 2017 г., Borta, C-298/15, EU:C:2017:266, т. 47 и цитираната съдебна практика).

36 Следва да се отбележи, че правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, която подчинява предоставянето на стипендия, предназначена да финансира обучението на лекар специалист, предоставяно в друга държава членка, на условието този лекар стипендиант да упражнява професионалната си дейност в първата държава членка за известен период сред приключването на специализацията му, може да разубеди този лекар да упражни правото си на свободно движение или на свобода на установяване, предвидени в членове 45 ДФЕС и 49 ДФЕС. Всъщност посоченият лекар ще бъде разубеден да напусне държавата си на произход, за да отиде да работи или да се установи в друга държава членка, ако това води до необходимостта да възстанови до 70 % от получената стипендия, ведно със законните лихви (вж. по аналогия решение от 8 ноември 2012 г., Radziejewski, C-461/11, EU:C:2012:704, т. 31).

37 Следователно такава правна уредба представлява ограничение на свободата на движение на работници и на свободата на установяване, което по принцип е забранено с членове 45 ДФЕС и 49 ДФЕС.

38 Съгласно трайно установената съдебна практика национални мерки, които биха могли да затруднят или да направят по-слабо привлекателно упражняването на основните свободи, гарантирани с Договора, могат да бъдат допуснати само при условие че преследват цел от общ интерес, че са в състояние да гарантират осъществяването на тази цел и че не надхвърлят необходимото за постигането ѝ (решение от 13 юли 2016 г., Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, т. 29 и цитираната съдебна практика).

39 По делото в главните производства следва да се установи, на първо място, че разглежданата национална правна уредба се прилага без дискриминация с оглед на гражданството.

40 Трябва да се подчертае, че въпросът какви цели се преследват в действителност от националната правна уредба по дело, с което е сезиран Съдът на основание член 267 ДФЕС, е от компетентността на запитващата юрисдикция (вж. по-специално решение от 15 септември 2011 г., Dickinger и Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, т. 51).

41 Както отбелязват автономна провинция Болцано и Европейската комисия в писмените си становища и в съдебното заседание по настоящото дело, предвидените в разглежданата в главното производство национална правна уредба мерки са предназначени да осигурят на населението на тази провинция висококачествена специализирана медицинска помощ, която е балансирана и достъпна за всички, запазвайки същевременно финансовата стабилност на системата за социална сигурност.

42 В това отношение следва да се припомни, че животът и здравето на хората се нареждат на първо място сред ценностите и интересите, защитавани от Договора. Освен това не само опасността от сериозно нарушаване на финансовата стабилност на системата за социална сигурност може сама по себе си да представлява императивно съображение от общ интерес, което е в състояние да обоснове пречка пред основните свободи, предвидени в Договора за функционирането на ЕС, но освен това и целта да се поддържа балансирано и достъпно за всички медицинско и болнично обслужване по съображения, свързани с общественото здраве, може също да се отнася до една от дерогациите, предвидени от свързани с общественото здраве съображения, доколкото подобна цел допринася за достигането на висока степен на закрила на здравето. Тук се имат предвид мерките, които, от една страна, отговарят на целта от общ интерес да се осигури достатъчен и постоянен достъп до балансиран пакет от качествени медицински грижи на територията на съответната държава членка, и от друга страна, целят да се осигури контрол на разходите и доколкото е възможно, да се избягва разхищаването на финансови, технически и човешки ресурси (вж. в този смисъл решение от 28 януари 2016 г., CASTA и др., C-50/14, EU:C:2016:56, т. 60, както и 61).

43 Разглежданата в главното производство национална правна уредба има за цел да създаде допълни работни места за обучение на лекари специалисти и да позволи по този начин да се увеличи броят на лекарите специалисти на пазара на труда. Така, задължавайки лекарите, получили разглежданата в главното производство стипендия, да упражняват професионалната си дейност в автономна провинция Болцано за известен период след приключване на специализацията, тази правна уредба допринася да се отговори на търсенето на лекари специалисти в тази провинция.

44 При тези обстоятелства следва да се констатира, че предвидените в разглежданата в главното производство национална правна уредба мерки преследват легитимните цели, посочени в точка 42 от настоящото решение.

45 В това отношение следва най-напред да се припомни, че съгласно практиката на Съда държавите членки са тези, които трябва да определят степента, в която възнамеряват да осигурят защитата на общественото здраве и начина, по който тази степен да бъде постигната. Тъй като тази степен може да бъде различна в различните държави членки, на последните следва да се признае свобода на преценка в тази област (вж. в този смисъл решение от 21 септември 2017 г., Malta Dental Technologists Association и Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, т. 60).

46 Що се отнася, от една страна, до това дали спорните разпоредби са подходящи, трябва да се отбележи, че задължението по разглежданата в главното производство правна уредба на лекаря специалист, чието обучение е било финансирано от тази държава, да работи в автономна провинция Болцано на посочената държава за определен период от време след приключването на това обучение, допринася да се отговори на търсенето на лекари специалисти в тази провинция. Следователно това задължение отговаря на обективната цел от общ интерес да се гарантират достатъчен достъп и балансирана гама от качествени медицински грижи и може да допринесе за овладяване на цените, свързани с тази услуга, и следователно да защити общественото здраве.

47 От друга страна, що се отнася до преценката относно необходимостта от посочените разпоредби, запитващата юрисдикция би трябвало да отчете факта, както отбелязва генералният адвокат в точки 87 и 88 от заключението си, че задължението на лекарите специалисти, които са ползвали финансиране за обучението си, да работят в автономна провинция Болцано, е ограничено на пет години, и то в рамките на периода от десет години, считано от придобиването на специалността, и не възниква съгласно разглежданата в главното производство правна уредба само в случай че съществува незаето работно място за лекар специалист в тази провинция за съответния лекар и че това работно място му е предложено в подходящ срок.

48 Относими към целите на посочената преценка са и специфичните нужди на автономна провинция Болцано, посочени от Комисията, както и от генералния адвокат в точка 91 от заключението му, а именно необходимостта да се осигурят качествени медицински грижи на двата официални езика на провинцията, а именно немски и италиански, и следователно затрудненията за наемане на достатъчен брой лекари специалисти, които са квалифицирани да упражняват професията си на двата езика.

49 Впрочем по делото не са посочени обстоятелства, от които може да се установи, че съществува алтернативна мярка, позволяваща на провинцията да наеме достатъчен брой лекари специалисти, квалифицирани да упражняват професията си на тези два езика.

50 Що се отнася до обстоятелството, че в случай на неспазване на задължението, предвидено в точка 47 от настоящото решение, съответният лекар е длъжен да възстанови до 70 % от сумата на получената стипендия за финансиране на обучението за получаване на медицинска специалност, следва да се отбележи, както посочва по същество генералният адвокат в точка 94 от заключението си, че подлежащата на възстановяване сума не изглежда непропорционална, след като не надвишава — като се изключат законните лихви, които са нормална последица при забава на плащане — получената по това финансиране сума. Освен това, подписвайки декларацията, г-жа Simma Federspiel е изразила съгласие със задължението да възстанови получената стипендия в случай на пълно неспазване на този ангажимент.

51 Предвид изложените по-горе съображения, на втория въпрос следва да се отговори, че членове 45 ДФЕС и 49 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, по силата на която предоставянето на национална стипендия, предназначена да финансира обучение в друга държава членка, водещо до придобиването на медицинска специалност, е обусловено от изискването лекарят стипендиант да упражнява професионалната си дейност в тази първа държава членка за срок от пет години в рамките на периода от десет години след приключването на специализацията или да възстанови получената стипендия в размер до 70 %, ведно със законните лихви, освен ако предвидените в тази правна уредба мерки не допринасят ефективно за постигане на целите на защитата на общественото здраве и на финансовото равновесие на системата за социална сигурност, и надхвърлят необходимото в това отношение, което следва да бъде преценено от запитващата юрисдикция.

По съдебните разноски

52 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) **Член 2, параграф 1, буква в) от Директива 75/363/ЕИО на Съвета от 16 юни 1975 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно дейността на лекарите, изменена с Директива 82/76/ЕИО на Съвета от 26 януари 1982 г., както и на член 24, параграф 1, буква в) от Директива 93/16/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно улесняване свободното движение на лекарите и взаимното признаване на техните дипломи, удостоверения и други официални документи за професионална квалификация, трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, по силата на която предоставянето на национална стипендия, предназначена да финансира обучение в друга държава членка, водещо до придобиването на медицинска специалност, е обусловено от изискването лекарят стипендиант да упражнява професионалната си дейност в тази първа държава членка за срок от пет години в рамките периода от десет години след приключването на специализацията или да възстанови получената стипендия в размер до 70 %, ведно със законните лихви.**

2) **Членове 45 ДФЕС и 49 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка, каквато е разглежданата в главното производство, по силата на която предоставянето на национална стипендия, предназначена да финансира обучение в друга държава членка, водещо до придобиването на медицинска специалност, е обусловено от изискването лекарят стипендиант да упражнява професионалната си дейност в тази първа държава членка за срок от пет години в рамките на периода от десет години след приключването на специализацията или да възстанови получената стипендия в размер до 70 %, ведно със законните лихви, освен ако предвидените в тази правна уредба мерки не допринасят ефективно за постигане на целите на защитата на общественото здраве и на финансовото равновесие на системата за социална сигурност, и надхвърлят необходимото в това отношение, което следва да бъде преценено от запитващата юрисдикция.**

Подписи

i — След първоначалната електронна публикация на този текст е направено изменение в точка 51 и диспозитива.